

แถลงการณ์ทอฮ์มเล

แถลงการณ์นี้ได้รับการพัฒนาขึ้นในการประชุมภูมิปัญญาชนเผ่าพื้นเมืองและผู้คนของเอเชีย (IKPA) ว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง ความหลากหลายทางชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1-4 ตุลาคม 2557 ในเมืองโภคารา ประเทศเนปาล

Group photo in Pokhara, Nepal. 65 Indigenous Peoples leaders from 10 Asian countries gathered to draft the Tohmle Statement. Credit : Pirawan Wongnithisathaporn, AIPP

เอเชียเป็นภูมิภาคแห่งความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมาก เป็นที่ซึ่งเรา ชนเผ่าพื้นเมือง มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และจัดการที่ดิน เขตแดน แหล่งน้ำ และทรัพยากรของเรา เราได้ทำสิ่งเหล่านี้กันมานับตั้งแต่กาลเวลาที่ไม้อาจจดจำได้ และเมื่อเป็นดังกล่าว จึงเป็นทั้งหุ้นส่วนและผู้นำการในการดำเนินงานอนุรักษ์ตามอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (CBD) และกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC)

เราได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในการประชุมของคณะทำงานเอื้ออำนวย (FWG) เวทีภูมิปัญญาที่ UNFCCC และคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยมาตรา 8j และข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องของ CBD ชนเผ่าพื้นเมืองจากเอเชียและภูมิภาคอื่น ๆ ของโลกได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันด้วยในการสนับสนุนที่มีส่วนในการผนวกเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้าไว้ สิทธิและภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมืองในความตกลงกรุงปารีสว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และกรอบงานความหลากหลายทางชีวภาพโลกคูหมิงมอนทรีออล (KM-GBF)

ปีที่แล้ว ผู้แทนชนเผ่าพื้นเมืองในเอเชียได้ออกปฏิญญาอัสสิกากู อันเป็นแถลงการณ์ของเสียงร้องร่วมกันถึงทางออกด้วยความร่วมมือในการกล่าวถึงข้อกังวลและประเด็นเร่งด่วนที่พวกเราและโลกกำลังเผชิญอยู่ ปฏิญญานี้ได้แปลออกเป็น 12 ภาษาและนำเสนอในเว็บไซต์ 11 แห่ง ปีที่แล้ว เรายังได้ยกร่างแผนปฏิบัติการกระบวนที่ด้วยสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ อันเป็นแผนปฏิบัติการร่วมครั้งแรกที่เคยมีมาโดยชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้บูรณาการความพยายามในเรื่องสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ แผนนี้ได้ยืนยันถึงพันธกรณีของเราที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ปฏิบัติการและภาวะผู้นำของเราเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการบรรเทาและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค

แถลงการณ์ทอฮ์มเล

แถลงการณ์ทอฮ์มเล “ทอฮ์มเล” เป็นชื่อแบบชนเผ่าพื้นเมืองสำหรับธัมปัส หมู่บ้านที่ตั้ง อยู่ในจังหวัดกันตลิกของประเทศเนปาล ชื่อนี้มีความสำคัญทางวัฒนธรรมสำหรับชน เผ่าพื้นเมืองชาวกรุง งกา รณ์.

นับแต่นั้นมา ชนเผ่าพื้นเมืองในเอเชียได้ประสบความสำเร็จอย่างมากในแง่ของ:

- การเสริมพลังให้ชุมชนของเรา
- การกำหนดที่เขตแดนของเรา
- การกำหนดแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟู
- การเอื้ออำนวยต่อการถ่ายถอดระหว่างรุ่นคนและการจัดทำเอกสารของภูมิปัญญาชนเผ่าพื้นเมือง
- การขยายเครือข่ายและพันธมิตรของเรา
- การมีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมายและการทบทวนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (NBSAPs)
- การผลิตเอกสารสนับสนุนนโยบาย และ
- การอธิบายเพิ่มเติมถึงพันธกรณีและการมีส่วนร่วมของเราในฐานะชนเผ่าพื้นเมืองสู่อากาศที่ดีกว่าของการใช้ชีวิตอย่างกลมกลืนและสงบสุขกับธรรมชาติ

สำหรับเรา การยึดถือสิทธิมนุษยชนของชนเผ่าพื้นเมืองเป็นสิ่งที่ไม่สามารถต่อรองได้ในแผนปฏิบัติการและยุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทั้งปวง อย่างไรก็ตาม เรายังคงเผชิญกับข้อท้าทายและปัจจัยคุกคามหลายประการจากการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การทำลายป่า ความเสื่อมโทรมของที่ดิน กระบวนการทางการค้า การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การจกฉวยที่ดิน การจกฉวยน้ำ การกลายเป็นอาชญากรรม ปฏิบัติการทางทหาร และการละเมิดสิทธิมนุษยชนในนามของการอนุรักษ์ โครงการเปลี่ยนแปลงด้านพลังงาน และตลาดคาร์บอน เป็นต้น

เราย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเคารพสิทธิส่วนรวมของเราในที่ดินและน่านน้ำของเราให้แน่ใจว่าการดำเนินการด้วยความเห็นชอบโดยอิสระ ล่วงหน้า และได้รับการบอกแจ้ง (FPIC) อย่างแท้จริงและยอมรับและเสริมความเข้มแข็งให้แก่วิธีการบริหารจัดการแบบชนเผ่าพื้นเมืองในการปฏิบัติและทางออกของความหลากหลายทางชีวภาพและสภาพภูมิอากาศทั้งหมดที่นำโดยรัฐบาล สถาบันการเงิน หน่วยงานสหประชาชาติ องค์กรพัฒนาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน จำเป็นต้องมีการตรวจสอบโดยละเอียดถึงเป้าหมายและแผนงานอนุรักษ์แห่งชาติและพิทักษ์ปกป้องความปลอดภัยของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง

วันนี้ ในเมืองโกคารา ประเทศเนปาล มีผู้นำชนเผ่าพื้นเมือง 65 คนจาก 10 ประเทศในเอเชียมารวมตัวกัน ซึ่งเป็นผู้แทนขององค์กรระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น 36 แห่ง รวมทั้งผู้แทนของผู้สูงอายุ สตรี เยาวชน ผู้พิการ สื่อ นักกฎหมาย หน่วยงานพัฒนาและแหล่งทุน

โดยร่วมกัน เรายืนยันซ้ำถึงพันธกรณีของเราที่จะทำในส่วนของเราในการแก้ไขประเด็นเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน เขตแดน และแหล่งน้ำของเรา การบริหารจัดการและระบบภูมิปัญญาแบบชนเผ่าพื้นเมือง พันธกรณีนี้จะดำเนินการผ่านการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการโคคารา ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ร่วมกันว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่กำหนดโดยผู้เข้าร่วมการประชุมภูมิปัญญาชนเผ่าพื้นเมืองและผู้คนของเอเชีย (IKPA) ครั้งที่ 4 ว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง ความหลากหลายทางชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองโคคารา ประเทศเนปาล ระหว่างวันที่ 1-4 ตุลาคม 2567

ข้อเสนอแนะร่วมกันเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของชนเผ่าพื้นเมือง สิทธิมนุษยชน การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ และความยุติธรรมด้านสภาพภูมิอากาศ

ด้วยคำแนะนำโดยภูมิปัญญาแห่งบรรพชนและผู้สูงอายุของเรา และได้รับแรงบันดาลใจจากพันธกรณีร่วมของเราในการส่งเสริมคุณค่าร่วมกันของเราในความสมัครสมานของชุมชน ความเอาใจใส่ และการแบ่งปันเพื่อคนรุ่นอนาคตและประชาคมที่กว้างขวางขึ้น เราเน้นย้ำข้อเสนอแนะร่วมกันของเราต่อภาคี CBD ภาคี UNFCCC ภาคเอกชน สถาบันการเงิน องค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ให้ทุน และสถาบันที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้:

ยุทธศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพและแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (NBSAPs) และการมีส่วนกำหนดระดับชาติ (NDCs) และแผนการปรับตัวตามธรรมชาติ (NAPs)

- ทำให้แน่ใจในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพของชนเผ่าพื้นเมือง รวมทั้งสตรีเยาวชน และผู้พิการที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและปรับปรุง NBSAPs, NDCs และ NAPs ผ่านการจัดตั้งพื้นที่เฉพาะสำหรับชนเผ่าพื้นเมือง
- จัดตั้งกลไกการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพโดยเร่งด่วนในทุกขั้นตอนของกระบวนการเหล่านี้ในระดับชาติและระดับย่อย หรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกที่มีอยู่แล้ว
- NBSAPs, NDCs และ NAPs ควรวางอยู่บนพื้นฐานของแนวทางตามสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการผลักดันอย่างแข็งขันเพื่อรักษาสิทธิถือครองส่วนรวมของเรา และให้แน่ใจใน FPIC สำหรับความหลากหลายทางชีวภาพและปฏิบัติการด้านภูมิอากาศทั้งหมดในที่ดิน เขตแดน และแหล่งน้ำของเรา
- พนวกปฏิบัติการที่ดำเนินการโดยชนเผ่าพื้นเมืองเอเชียผ่านแผนปฏิบัติการร่วมของเราเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในขณะที่จัดส่งรายงานของประเทศไปยังอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แนวทางบนฐานสิทธิมนุษยชนในการอนุรักษ์

- ปฏิรูปกฎหมายและนโยบายการอนุรักษ์ที่เป็นอันตรายโดยยอมรับและปกป้องการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ กฎจารีตประเพณีและสถาบันของชนเผ่าพื้นเมือง ทำให้แน่ใจว่าการปฏิรูปเหล่านี้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการบังคับใช้ที่แข็งแกร่ง มาตรการที่มีความรับผิดชอบและการเป็นหุ้นส่วนกับชนเผ่าพื้นเมือง
- ยอมรับและส่งเสริมเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองตามประเพณี (ITT) ในฐานะที่เป็นวิถีทางที่สาม ซึ่งแตกต่างจากพื้นที่คุ้มครองและมาตรการอนุรักษ์บนฐานของพื้นที่แบบอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพ (OECMs) ในการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของ KM-GBF
- รับประกันการมีส่วนร่วมที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพของชนเผ่าพื้นเมืองในฐานะผู้ทรงสิทธิและผู้นำในความพยายามในการอนุรักษ์ ทำให้แน่ใจในการดำเนินการของ FPIC ในทุกงานอนุรักษ์และการปฏิบัติด้านสภาพภูมิอากาศ
- จัดการกับความยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในนามของการอนุรักษ์โดยการส่งคืนที่ดินและแหล่งน้ำที่ยึดไปโดยปราศจาก FPIC ของเรา สนับสนุนการฟื้นฟู การปกป้อง และการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน เขตแดน และแหล่งน้ำเหล่านี้ และยอมรับความเป็นเจ้าของร่วมของชนเผ่าพื้นเมืองอยู่เหนือพวกเขา

แผนงานการทำงานใหม่ว่าด้วยมาตรา 8 (j) และการจัดการสถาบัน

- จัดตั้งหน่วยงานย่อยถาวรในการประชุม COP16 ในฐานะที่เป็นกลไกอันเหมาะสมในการหนุนเสริมการดำเนินการต่อไปของมาตรา 8j และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง กับกึ่งนำความคืบหน้าจากคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยมาตรา 8j และ KM-GBF
- ยอมรับแผนงานการทำงานใหม่ว่าด้วยมาตรา 8(j) และทำให้แน่ใจว่าชนเผ่าพื้นเมืองสามารถมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามนั้น กับกึ่งของ KM-GBF ทั้งหมด

กรอบงานและตัวชี้วัดในการกำกับติดตาม KM-GBF

- รับเอาภูมิปัญญาตามประเพณีว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการถือครองที่ดินในเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองตามประเพณี (ITT) มาเป็นตัวชี้วัดหัวข้อย่อย
- รับรู้ถึงธรรมชาติอันเป็นลักษณะร่วมของตัวชี้วัดภูมิปัญญาตามประเพณีที่สืบกับ KM-GBF ผ่านการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพในกรอบงานการกำกับติดตาม
- รับรู้และสนับสนุน (รวมถึงการสนับสนุนทางการเงิน) บทบาทของการกำกับติดตามบนฐานชุมชนและระบบสารสนเทศของชนเผ่าพื้นเมือง (ต.ย. โครงการผู้นำทางชนเผ่าพื้นเมือง การทำแผนที่ชุมชน การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพชุมชน สินค้าคงคลังและเครื่องมืออื่น ๆ) ในการกำกับติดตามการดำเนินงานของ KM-GBF รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการรายงานระดับชาติ

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง (IPHRDs)

- ดำเนินการปฏิรูปกฎหมายและนโยบายเพื่อยุติการทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองเป็นอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง และเสริมความเข้มแข็งให้มาตรการที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบ
- ยุติการโจมตี การบังคับให้สูญหาย การยึดทรัพย์สินและบัญชีธนาคาร การลอบสังหาร การใช้ความรุนแรง และการปราบปราม IPHRD ทำให้แน่ใจในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อกฎหมายสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของการละเมิดดังกล่าว
- ยอมรับเอานโยบายการไม่ยอมรับต่อทุกรูปแบบของการโจมตีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง นักปกป้องสิทธิมนุษยชนสตรีชนเผ่าพื้นเมือง รวมทั้งการคุกคาม การใช้ความรุนแรง การล่วงละเมิดทางเพศ การเฝ้าระวัง และการโจมตีทางกายภาพหรือทางกฎหมาย รวมถึงการฟ้องร้องเชิงยุทธศาสตร์ต่อการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (SLAPPs)

การสูญหายและความเสียหาย

- ทำให้แน่ใจว่าสถาบันการบริหารจัดการของกองทุนที่ตอบสนองต่อความสูญหายและความเสียหายยอมรับว่าชนเผ่าพื้นเมืองเป็นเขตเลือกตั้งที่มีลักษณะเฉพาะโดยการรับรองนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองและจัดสรรที่มุ่งเฉพาะสำหรับชนเผ่าพื้นเมืองในฐานะผู้สังเกตการณ์ที่แข่งขัน
- ความสูญหายและความเสียหายที่ไม่ใช่ทางเศรษฐกิจที่ชนเผ่าพื้นเมืองประสบจำเป็นต้องนับรวมและนิยามโดยเราเอง

ตลาดคาร์บอนและการเปลี่ยนผ่านที่ยุติธรรม

- หยุดการออกแบบ การดำเนินการ และการระดมทุนของคาร์บอนเครดิต และสิ่งที่เรียกว่าโครงการพลังงาน “สีเขียว” หรือ “สะอาด” ในที่ดิน เขตแดน และแหล่งน้ำของเรา โดยปราศจากการได้รับ FPIC ของเราตามปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP)
- ดำเนินการประเมินผลกระทบทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชนแบบมีส่วนร่วมด้วยการมีส่วนร่วมที่มีความหมายของเรา เพื่อให้เราสามารถตัดสินใจร่วมกันอย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับโครงการคาร์บอนเครดิตและพลังงานหมุนเวียน และสามารถเจรจาเพื่อข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ยุติธรรมและเท่าเทียม
- รับรู้และสนับสนุนกลไกมาตรฐานและความคิดริเริ่มที่ขับเคลื่อนและเป็นเจ้าของโดยชุมชน ที่แตกต่างจากภาพจำลองตลาดบนพื้นฐานของการสกัดและกระบวนการทำให้เป็นสินค้าของธรรมชาติ
- ทำให้แน่ใจในการผนวกหลักการและพิธีการของชนเผ่าพื้นเมืองว่าด้วยการเปลี่ยนผ่านที่ยุติธรรมไว้ในการมีส่วนร่วมกำหนดระดับชาติ (NDCs) เพื่อเคลื่อนย้ายออกจากการปฏิบัติตามปรกติของการทำเหมืองแร่และการสกัด “การเปลี่ยนผ่าน” และแร่ธาตุที่เกี่ยวข้อง ที่เข้าแทนที่ชนเผ่าพื้นเมือง ก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมของเรา สร้างความเสียหายต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ

PEREMPUAN AMAN

การระดมทรัพยากร

- จัดหาเงินทุนสาธารณะโดยตรง บนฐานเงินทุน ที่ยืดหยุ่น เข้าถึงได้ มีความทะเยอทะยาน เป็นธรรม และเชื่อถือได้แก่ชนเผ่าพื้นเมือง แนวทางบนฐานสิทธิมนุษยชนจึงต้องเป็นแนวทางการลงทุน การระดมพล และกระบวนการเชิงสถาบันการเงินใด ๆ เข้าสู่ที่ดิน เขตแดน และทรัพยากรของเรา ตาม UNDRIP อย่างเต็มที่ ให้แน่ใจในความเป็นเจ้าของ กาวะผู้นำ การกำหนดตนเอง และการบริหารจัดการตนเองของเรา
- เพิ่มการพร้อมใช้งาน การเข้าถึงและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ และกลไกทางการเงินและความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและแผนงานการทำงานที่โปร่งใส เป็นธรรม และทุ่มเทด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนความต้องการและลำดับความสำคัญที่กำหนดเองของเรา
- ให้การสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยี และทางเทคนิคเพื่อสร้างขีดความสามารถและทักษะของชนเผ่าพื้นเมือง สตรี เยาวชน ผู้พิการ นักข่าว และกษัตริย์ความเป็นชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงและจัดการเงินทุน และเพื่อรักษาการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในหน่วยงานและกลไกการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง
- รัฐจักต้องไม่เพียงแต่ให้การชดเชยและฟื้นฟูเขตแดนของเราเท่านั้น แต่ยังคงให้การสนับสนุนที่เพียงพอเพื่อฟื้นฟูสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเรา ซึ่งได้รับอันตรายจากการสูญหายและความเสื่อมโทรมในที่ดินของเรา

เรา ผู้เข้าร่วมการประชุมระดับภูมิภาคเรื่องภูมิปัญญาชนเผ่าพื้นเมืองและผู้คนของเอเชีย (IKPA) ครั้งที่ 4 ยืนยันซ้ำถึงพันธกรณีในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการโศคาราว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง เราจะยังคงดำเนินการเก็บรักษาข้อมูลประจำปีของแนวโน้มระดับภูมิภาคในเรื่องสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายทางชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในขณะที่มีส่วนในความก้าวหน้าของสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองทั่วเอเชีย

ภาพ: กลุ่มแม่ของชนเผ่าพื้นเมือง Gurung จากหมู่บ้าน Tohmle กล่าวอำลาผู้เข้าร่วมการประชุมด้วยพิธีกรรมดั้งเดิมในการทอผ้า (ข้าว) บนหน้าผาก
เครดิต: Lakpa Nuri Sherpa/AIPP

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำชี้แจงของ Tohmle กรุณาติดต่อ:

- ✉ Mr. Lakpa Nuri Sherpa (nuri@aippnet.org)
- ✉ Ms. Pirawan Wongnithisathaporn (pirawan@aippnet.org)
- ✉ Mr. Prem Singh Tharu (prem@aippnet.org)